

Людмила Галаган,

в. о. заввідділу пошуку та обліку документів
Фонду президентів України

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК МЕТОД ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

У статті проаналізовано основні теоретико-прикладні ознаки інформаційного забезпечення як методу діяльності органів державної влади та визначено основні шляхи його вдосконалення в системі державного управління на сучасному етапі.

Ключові слова: інформація, інформаційне забезпечення, органи державної влади.

Інформація постає сьогодні як один з найважливіших ресурсів в управлінських процесах. Поширення електронної комунікації в органах публічної влади та інших державних установах стає одним з першочергових завдань держави в напрямі сприяння підвищенню якості управлінської діяльності. Адже оперативний аналіз інформації органами влади центрального, регіонального і місцевого рівнів сприяє своєчасному прийняттю управлінських рішень. Інформаційне забезпечення органів публічної влади є одним з найважливіших завдань на сучасному етапі. За допомогою механізмів інформаційного забезпечення формуються умови для розвитку та вдосконалення інформаційного суспільства, стимулюються і розширюються інформаційні технології, забезпечується вільний доступ населення до інформації. Зазначене передбачає необхідність всебічного аналізу сутнісних аспектів інформаційного забезпечення як методу діяльності органів державної влади з метою розроблення, прийняття й реалізації певної стратегії розвитку системи державного управління.

Теоретичну основу дослідження інформаційного забезпечення загалом та в системі державного управління, зокрема, становлять роботи вчених О. Голобуцького, О. Шевчука, М. Згуровського, А. Колодюка, В. Іноземцева, Т. Єршова, М. Дітковської, П. Клімушина, О. Крюкова, О. Орлова та ін. Метою статті є визначення сутнісних теоретико-прикладних ознак інформаційного забезпечення як методу діяльності органів державної влади та аналіз основних шляхів розвитку в системі державного управління на сучасному етапі.

Під методами діяльності органів публічної влади розуміють конкретні прийоми і способи організації роботи та безпосереднього функціонування органів державної влади й місцевого самоврядування. Класифікація цих методів можлива за різними критеріями, за різними їх властивостями. Наприклад: економічні, виховні, владні, організаційні; методи організації і методи діяльності, методи переконання і методи примусу; методи прямого і побічного впливу; правові й неправові; наукові, емпіричні, експериментальні та випадкові; регулювання, загальне керівництво, безпосереднє управління; загальні й спеціальні; стратегічні й тактичні.

З точки зору предмета науки державного будівництва найбільш важливе значення має характеристика організаційних методів діяльності органів публічної влади. Їх сутність полягає у впорядкуванні діяльності структурних підрозділів, посадових осіб та працівників органів публічної влади з метою їх оптимального функціонування. Ці методи спрямовані всередину апарату, на підвищення організованості органів публічної влади, на оптимізацію їх владної діяльності. Вони мають на меті підвищити ефективність практичної реалізації ними своїх завдань, функцій та компетенцій. Серед організаційних методів діяльності органів публічної влади можна виділити планування, координацію діяльності, вироблення рішень, інструктування, інформаційне забезпечення, організацію виконання і контроль за виконанням, роботу з кадрами апарату та ін.

Реалізуючи свою компетенцію, органи публічної влади вивчають і узагальнюють інформацію, що надходить від підпорядкованих органів, громадськості та з інших джерел. Інформація, що надходить каналами зворотного зв'язку, є основою для прийняття органом публічної влади подальших рішень. Без врахування інформації неможливе ані прогнозування, ані планування розвитку керованих систем і об'єктів. З кожним роком вага інформації у сфері здійснення публічної влади неупинно зростає. На органи публічної влади, як і на інші організації, поширюється дія закону інформованості-впорядкованості: чим більшою за обсягом і кращою за якістю інформацією про внутрішнє і зовнішнє середовище володіє організація, тим більшою є ймовірність її стійкого функціонування (самозбереження). Адже «ефективність використання інформаційних комунікацій значною мірою залежить від диктованих потребами соціальних структур рівня їх наповнення інформацією. Джерелами цього наповнення є наявні суспільно значущі інформаційні ресурси, зосереджені в системі суспільних інформаційних баз, а також процеси інфотворення, суспільна організація виробництва необхідної інформації» [1, с. 65].

Взаємодносини, пов'язані з отриманням, передачею, використанням та зберіганням відомостей про явища й події, що відбуваються в суспіль-

стві, державі та навколишньому середовищі, називаються інформаційними зв'язками (відносинами). У загальному вигляді їх можна поділити на дві великі групи: інформаційні зв'язки в межах структур публічної влади (внутрішні) та інформаційні взаємовідносини, що встановлюються поза межами системи органів публічної влади з приводу отримання необхідних для її функціонування відомостей (зовнішні).

Інформаційні зв'язки в межах структур публічної влади становлять основу «інформаційного забезпечення», яке виникло у зв'язку з розвитком автоматизованих систем управління і є методом діяльності органів публічної влади. Інформаційне забезпечення – це «динамічна система одержання, оцінки, зберігання та переробки даних, створена з метою вироблення управлінських рішень» [5]. Його можна розглядати і як процес забезпечення інформацією, і як сукупність форм документів, нормативної бази та реалізованих рішень щодо обсягів, розміщення та форм існування інформації, яка використовується в інформаційній системі у процесі її функціонування.

Збирання даних здійснюється на місцях виникнення інформації. Від якості цієї операції залежить повнота, достовірність та оперативна цінність зібраного матеріалу. Надходження інформації до місць оброблення виконується за допомогою спеціальних засобів передавання (приймання) даних – модемів, факсів, телефонів.

Дані для аналізу формуються в різноманітних підрозділах системи органів влади. Для того щоб організувати інформаційну взаємодію різноманітних інформаційних систем між собою, а також з різними групами користувачів, необхідно розв'язати проблему їх інформаційної сумісності.

Створюючи інформаційне забезпечення, дотримуються таких принципів: цілісність, вірогідність, контроль, захист від несанкціонованого доступу, єдність і гнучкість, стандартизація та уніфікація, адаптивність, мінімізація введення й виведення інформації (однократність введення інформації, введення-виведення тільки змін).

Зміст інформаційного забезпечення становлять такі етапи:

- постановка завдань відповідних інформаційних зв'язків і цілей інформування;
- створення фонду відомостей, банку даних;
- обробка інформації, її систематизація, унаслідок чого відомості стають придатними для подальшого використання;
- визначення найоптимальнішого режиму використання усіх форм і засобів поширення (обміну) інформації, застосування найраціональніших з них;

– надання (поширення) інформації за допомогою спеціальних форм і засобів (повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, оприлюднення правових актів та ін.) [6].

З метою належного інформаційного забезпечення в органах публічної влади створюються спеціальні інформаційні служби або системи, статус яких визначається Законами «Про інформацію» [2], «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [4] та спеціальними положеннями до них. Інформаційні служби (інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом) органів публічної влади збирають, аналізують, обробляють та оперативно надають інформацію про діяльність цих органів у повному обсязі засобам масової інформації, крім випадків, передбачених Законом «Про державну таємницю» [3].

Слід звернути увагу, що, розв'язуючи питання правового режиму інформації, необхідно враховувати особливості українського суспільства, ментальність народу: там, де в країнах Заходу достатньо традицій, нам потрібні формальні процедури та механізми. Тому важливо не просто унормувати доступ до інформації, під яким розуміють загальний порядок одержання, використання, поширення і зберігання інформації, а й чітко визначити процедури, терміни, обов'язок органів державної влади надавати інформацію, збалансувати встановленням відповідальності за невиконання таких дій, деталізувати способи оприлюднення інформації та подання інформаційних запитів з урахуванням сучасного стану розвитку комунікативних технологій.

Серед проблем, які гальмують процес інформатизації, необхідно назвати: недостатнє наукове та кадрове забезпечення; матеріально-технічне забезпечення установ та організацій; недосконалість законодавчої бази щодо інформаційного забезпечення; незацікавленість працівників органів влади та державних установ у впровадженні новітніх наукових досягнень у сфері своєї діяльності. Недосконалою є також система державного управління та регулювання інформаційної сфери. Вона складається з надмірної кількості установ, що займаються питаннями інформаційного забезпечення, діяльність яких не скоординована належним чином. Це призводить до низки проблем, що стосуються інформаційного забезпечення. Тому необхідна модернізація системи профільних органів державної влади в інформаційній сфері.

Незважаючи на позитивну динаміку розвитку електронних інформаційних ресурсів в Україні, невирішеними хронічними проблемами зали-

шаються відомчий підхід до їх створення, значне дублювання інформації, відсутність єдиних стандартів та несумісність ресурсів, складність доступу тощо. Внаслідок такого стану сьогодні відсутня можливість надання інтегрованих державних послуг, у тому числі адміністративних послуг, електронними засобами.

Модернізація механізму інформаційного забезпечення відповідно до вимог інформаційного суспільства передбачає створення нових складових: нормативно-правових, заснованих на системі національного інформаційного законодавства; організаційно-технологічних, що базуються на системі національних інформаційних ресурсів; техніко-економічних, що базуються на науково-технічному та виробничому комплексі інформаційної індустрії й ринку продукції та послуг інформаційної індустрії; соціально-освітніх, заснованих на системі масового інформаційного навчання й освіти, підготовки і перепідготовки професійних кадрів для інформаційної сфери.

Список використаних джерел

1. *Горовий В.* Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс / В. Горовий // НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; наук. ред. Л. А. Дубровіна. – К., 2010. – 360 с.
2. Про інформацію : Закон України № 2657-ХІІ від 2 жовтня 1992 р. [зі змін. та допов.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2657-12>. – Назва з екрана.
3. Про державну таємницю : Закон України № 3855-ХІІ від 21 січня 1994 р. [зі змін. та допов.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3855-12>. – Назва з екрана.
4. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : Закон України № 539/97-ВР від 23 вересня 1997 р. [зі змін. та допов.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=539%2F97-%E2%F0>. – Назва з екрана.
5. *Остапчук В. С.* Проблеми інформаційного суспільства в Україні / В. С. Остапчук // Економічні науки. – Серія «Економічна теорія та економічна історія» : зб. наук. пр. Луц. нац. техн. ун-ту. – Вип. 4 (19) / [редкол.: відп. ред. З. В. Герасимчук]. – Луцьк, 2007. – 413 с. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En/ETEI/2007_4/index.html. – Назва з екрана.
6. *Ярмиш О. Н.* Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні : підручник / О. Н. Ярмиш, В. О. Серьогін. – Харків : НУВСУ, 2002. – 356 с.